

VV - commissie Voldoende Water

Aard Voorstel	VV-Opinienota	
Vergaderdatum	17-01-2018	Agendapuntnummer 7.b.
Onderwerp	Opties peilvakken Reeuwijk-West	
Collegevergadering	12-12-2017	
VV-vergadering	VV: 31-01-2018	
Portefeuillehouder	J.J.J. Langeslag	
Corsanummer	17.097257	
BABS id	8194	
Bijlagen		

(concept) De verenigde vergadering

De verenigde vergadering

kiest voor het hoofdpeilvak van Polder Reeuwijk West voor:

1. Het fixeren van het huidige waterpeil;
of
2. Herstellen van de historische drooglegging en peilindexatie;
of
3. De inrichting van nieuwe peilvakken (blokbemalingen) met een grote drooglegging.

VV-opinienota

De verenigde vergadering

kiest voor het hoofdpeilvak van Polder Reeuwijk West voor:

1. Het fixeren van het huidige waterpeil;
of
2. Herstellen van de historische drooglegging en peilindexatie;
of
3. De inrichting van nieuwe peilvakken (blokbemalingen) met een grote drooglegging.

Context

In 2014 is besloten het peilbesluit uit 2004 voor Polder Reeuwijk West niet uit te voeren, maar een nieuw plan uit te werken. Op dit moment liggen er daarvoor 2 keuzes voor. Deze hebben betrekking op het te voeren peil in het hoofdpeilvak (deze nota) en in de onderbemalingen (andere nota). Wanneer deze keuzes zijn gemaakt kunnen we de oplossingsrichtingen voor het watergebiedsplan uitwerken en kunnen we de belanghebbenden daarover consulteren.

De reden voor het voorleggen van de peilkeuze voor de polder is de onzekerheid die er nog steeds is over de (juridische) haalbaarheid van peilverlaging in gebieden met krabbenscheer. Daarnaast is nu voor het eerst een aparte peilafweging mogelijk voor het plassengebied en Reeuwijk West, doordat daar in 2010 twee stuwen tussen zijn geplaatst. De afgelopen decennia is het peil in Reeuwijk West niet aangepast aan de maaivelddaling vanwege o.a. de koppeling met het plassengebied.

In de bijlage vindt u meer informatie over de historie van het peilbesluit, de polder en het nieuwe plan.

Varianten

Door het **huidige peil te fixeren (variant 1)** wordt de huidige situatie voortgezet. Door verdergaande maaivelddaling neemt de al geringe drooglegging wat verder af.

In **variant 2** wordt het peil 3 cm verlaagd om de **historische drooglegging te herstellen**. Deze drooglegging wordt vervolgens behouden door de maaivelddaling te volgen met peilindexatie in komende decennia.

Bij het begin van de registratie van peilbesluitpeilen (1928) was de drooglegging in Reeuwijk West 37 cm. Het peil is in Reeuwijk West niet geheel gelijk op gegaan met de maaivelddaling. Onder andere koppeling met de plassen heeft hierbij een rol gespeeld. De actuele drooglegging is 34 cm. Ook o.b.v. de gemiddelde maaivelddaling van 2,5 mm/jaar en het laatste uitgevoerde peilbesluit (1992) is er ruimte om het peil te verlagen met 3 cm.

Variant 3 is vanwege de historie van het peilbesluit opgenomen, maar is nauwelijks reëel. Deze variant lijkt sterk op het peilbesluit uit 2004. Alle redenen waarom het peilbesluit uit 2004 niet is uitgevoerd zijn in deze variant ook weer aanwezig.

In variant 3 worden **peilvakken ingericht** rond percelen waar nu onderbemalingen liggen. Daarmee neemt Rijnland de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van het peilbeheer over van de eigenaren van de onderbemalingen. Het peil in de peilvakken wordt gelijk aan (een gemiddelde van) het peil van de onderbemalingen die er in opgaan. Het peil van een aantal sloten tussen de huidige onderbemalingen zal met maximaal ca 25 cm worden verlaagd. Er zijn veel maatregelen nodig voor de inrichting van de peilvakken. Daarnaast zullen een aantal onderbemalingen blijven bestaan, omdat deze niet te koppelen zijn tot peilvakken. Voor het te voeren peil buiten de peilvakken moet nog steeds de keuze worden gemaakt tussen variant 1 en 2.

Overeenkomsten

Het uitgangspunt voor de peilkeuze is het watersysteem zo in te richten dat het huidige agrarische gebruik ook in de toekomst mogelijk blijft (dit uitgangspunt is afgestemd met provincie en gemeenten) en de natuurwaarden worden behouden. Via andere maatregelen in het watergebiedsplan zullen we bestaande knelpunten in bijvoorbeeld de waterafvoer en de normen voor wateroverlast zo goed mogelijk oplossen. Deze maatregelen zijn onafhankelijk van de peilkeuze.

Binnen het hoofdpeilvak liggen 2 peilvakken die op het hoofdpeilvak uitmalen: de vakbemaling Oud-Reeuwijk en het proefpeilvak dat Rijnland heeft ingericht om het effect van een peilaanpassing op krabbenscheer te onderzoeken. De peilafweging voor deze 2 peilvakken kan onafhankelijk van de peilkeuze voor het hoofdpeilvak worden gemaakt.

Verschillen

De verschillen tussen de varianten zitten hem in de mate waarin de varianten tegemoet komen aan de verschillende belangen. De meest onderscheidende daarvan zijn weergegeven in de tabel op de volgende pagina. De kleuren in de tabel geven aan hoe de varianten zich ten opzichte van elkaar verhouden (rood = minst gunstig, groen = meest gunstig, oranje = daar tussenin).

	1. Huidig peil fixeren	2. Historische drooglegging herstellen en peilindexatie	3. Inrichten nieuwe peilvakken (blokbemalingen)
bodemdaling	blijft beperkt	mogelijk iets groter dan in variant 1 (maar droogte heeft naar verwachting een groter effect)	- toename waar peil in blokbemaling verlaagd wordt - indien onderbemalingen worden opgeheven: beter te beïnvloeden door Rijnland
agrarische functie	drooglegging neemt af en daarmee de functiefacilitering	drooglegging wordt iets groter en blijft vervolgens constant net zoals de functiefacilitering	- betere functiefacilitering peilvakken door wegnemen kosten van onderbemalen - blijft gelijk buiten nieuwe peilvakken

	1. Huidig peil fixeren	2. Historische drooglegging herstellen en peilindexatie	3. Inrichten nieuwe peilvakken (blokbemalingen)
MKBA	saldo blijft positief, maar neemt sterk af in de komende decennia	saldo blijft positief (> variant 1), maar neemt licht af in de komende decennia	- saldo blijft positief (> variant 1), maar neemt licht af in de komende decennia - saldo is marginaal positiever dan variant 2, maar tegen veel hogere kosten voor Rijnland
wateroverlast	risico neemt op termijn toe a.g.v. afnemende drooglegging	risico neemt in beperkte mate af door iets grotere drooglegging	risico afhankelijk van inrichting en peilkeuze in de afzonderlijke peilvakken, maar zal in vakken in principe afnemen
krabbenscheer en groene glazenmaker	- geen negatief effect - past binnen uitspraken rechtbank	- geen negatief effect verwacht o.b.v. pilot - nog geen consensus met belangenvetegenwoordigers, dus geen juridische zekerheid	negatief effect verwacht in de sloten waar het peil verlaagd wordt
weidevogels	geen compensatie nodig	geen compensatie-verplichting	compensatieverplichting vanwege grotere drooglegging in de sloten waar het peil verlaagd wordt
overige beschermde flora en fauna	geen effect	geen negatief effect vanwege de beperkte peilverlaging en huidige waterdiepte en -kwaliteit	mogelijk negatief effect in de sloten waar het peil verlaagd wordt
onderbemalingen	blijven bestaan	blijven bestaan	De meeste verdwijnen, want worden opgenomen in peilvakken (afhankelijk van peil)

Dijkgraaf en hoogheemraden adviseren te kiezen voor variant 2 met de volgende argumenten:

1. Het saldo van maatschappelijke kosten en baten is voor deze variant op de langere termijn aanzienlijk gunstiger dan voor variant 1

Uit de MKBA (Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse, zie bijlage) blijkt dat het volgen van de maaiveldaling het meest onderscheidend is in de peilvarianten: het positieve saldo daalt in peilvarianten met peilindexatie veel beperkter dan in peilvarianten zonder peilindexatie. Variant 2 is daardoor veel gunstiger dan variant 1.

2. De pilot krabbenscheer wijst uit dat peilindexatie niet tot negatieve effecten op krabbenscheer leidt

Uit de pilot krabbenscheer blijkt dat in veenweidegebied een peilverlaging van 5 cm mogelijk is zonder negatief effect op de aanwezige krabbenscheer wanneer deze verlaging gecombineerd wordt met het op diepte houden van de sloten. Krabbenscheer kan zich handhaven en zelfs uitbreiden in een gebied waarin het peil is verlaagd. De KNNV staat voorsnog zeer kritisch tegenover de uitkomsten van de pilot en het risico is reëel dat een rechtsgang volgt wanneer dit peilvoorstel in het peilbesluit wordt opgenomen. Wij denken echter een sterke casus te hebben en een rechtsgang is mogelijk de enige manier om echt duidelijkheid te krijgen voor deze polder en andere polders met krabbenscheer.

3. Variant 3 is geen reële variant aangezien alle redenen waarom het peilbesluit uit 2004 niet is uitgevoerd in deze variant ook weer aanwezig zijn.

Voor de grotere peilverlagingen die in variant 3 voorkomen kunnen we niet aantonen dat er geen negatief effect op krabbenscheer te verwachten is (een dergelijke peilverlaging hebben we niet onderzocht). Daarnaast zijn de inrichtingskosten voor de nieuwe peilvakken net zo hoog als in 2014 geschat werd. Tenslotte hebben zich geen nieuwe mogelijkheden voorgedaan m.b.t. weidevogelcompensatie en is de praktische haalbaarheid laag en/of zijn de geschatte kosten hoog.

4. Variant 2 roept de minst sterke bezwaren op, er lijkt draagvlak

De belanghebbenden zijn op 21 november 2017 tijdens een informatiebijeenkomst geïnformeerd en geconsulteerd over de varianten. Het gebied heeft eerder aangegeven niet aan een participatietraject te willen deelnemen. De aanwezigen keken met name naar de effecten op de agrarische functie en op de natuurwaarden (ieders eigen belang). Voor beide is een andere variant dan variant 2 positiever, maar er was enig begrip voor het feit dat de voor hen positievere variant tot een negatief effect en sterke bezwaren voor andere belangen leidt.

Vervolg

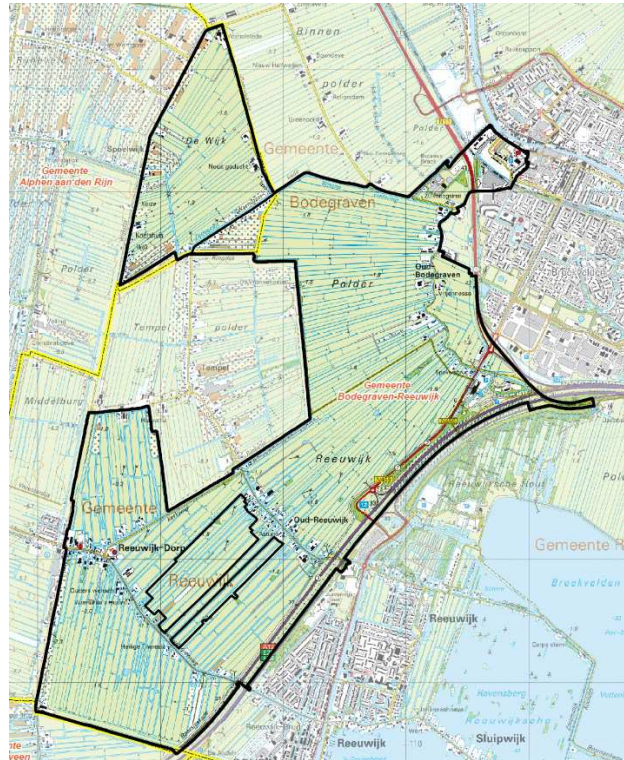
Na de keuze voor de peilen in het poldervak en voor de gewenste peilen in de onderbemalingen (apart voorstel) worden deze ambtelijk verder uitgewerkt tot een concept watergebiedsplan. Het concept watergebiedsplan wordt via de gebruikelijke bestuurlijke procedure tot vaststelling gebracht. De verwachting is dat de bestuurlijke procedure in het voorjaar van 2018 start.

Bijlage – peilbesluit Polder Reeuwijk West

Historie

In 2014 is besloten het peilbesluit uit 2004 voor Polder Reeuwijk West niet uit te voeren, maar een nieuw watergebiedsplan uit te werken. De redenen waren

1. beperkingen a.g.v. uitspraken van de rechter over peilverlaging in gebieden met krabbenscheer: deze hielden in dat Rijnland het peil niet mocht verlagen, omdat niet (voldoende) was aangetoond dat een peilverlaging niet tot negatieve effecten op krabbenscheer en de groene glazenmaker zou leiden;
2. niet te realiseren compensatie voor verlies van geschikt weidevogelgebied en/of hoge kosten daarvoor;
3. veel hogere kosten voor het inrichten van blokbemalingen dan bij de vaststelling van het peilbesluit gedacht.

Voor het gebied 'De Wijk' is inmiddels een nieuw peilbesluit vastgesteld. Voor de rest van polder Reeuwijk is dat nog in voorbereiding.

Gebiedsproces

Voor deelgebied 'De Wijk' hebben we met succes samen met de belanghebbenden een watergebiedsplan opgesteld. Een dergelijke participatieve aanpak wordt niet gevolgd voor Reeuwijk West, omdat de belanghebbenden niet zijn ingegaan op de uitnodiging daarvoor. Daarnaast is de keuzeruimte binnen de beleidskaders te beperkt om tot onderscheidende oplossingen te komen. Dit laat natuurlijk onverlet dat we wel open staan voor goede ideeën van belanghebbenden.

Eind 2014 is het gebied via twee informatieavonden geïnformeerd over de start met een nieuw plan. In Q2 van 2017 zijn 2 kleine sessies met grote grondeigenaren en een openbare inloopavond georganiseerd om alle belanghebbenden te informeren over de uitkomsten van de onderzoeken en analyses. Gedurende deze hele periode zijn ook verschillende keukentafelgesprekken gevoerd.

De grondeigenaren kunnen zich over het algemeen vinden in de uitkomsten. De KNNV staat als vertegenwoordiger van het natuurbelang zeer kritisch tegenover de pilot krabbenscheer.

Onderzoeken en analyses

Het uitgangspunt in polder Reeuwijk West is bestaande knelpunten zo veel mogelijk oplossen en het watersysteem zo in te richten dat het huidige (agrarische) gebruik ook in de toekomst mogelijk blijft. Daarbij is het doel ook voorbereid te zijn op de gevolgen van eventuele klimaatverandering.

Om tot een goede (peil)afweging te komen moest nog heel wat uitgezocht worden. In 2015 en 2016 is gewerkt aan:

- een toekomstverkenning voor het gebied (Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse, MKBA¹) waarin is onderzocht hoe hard het maaiveld daalt bij verschillende peilvarianten en is berekend of het peilbeheer rendabel blijft;
- een pilot bij Oud Reeuwijk met als doel te onderbouwen dat het mogelijk is om het peil te verlagen zonder schade toe te brengen aan krabbenscheer;
- een analyse van het peilbeheer en de maaivelddaling in de afgelopen eeuw;
- analyses van de aanwezige en benodigde gemaalcapaciteit, de aan- en afvoercapaciteit van het hele watersysteem en een wateroverlastanalyse.

¹ De rapportage hierover heeft u eerder ontvangen.